

delméből a nagyfa ápolása és megőrzésére itt lakó pásztor alkalmaztathassék.

Pogány Ödön úr valóban nagyrabecsülendő gondoskodása azonban még tovább megy, mert rendelkezni szándékozik arra nézve, hogy azon esetben ha családja gyermekek hiányában kihalna, (a mitől egyelőre nincs mit tartani, mert Pogány úr egy reményteljes és egészséges fiúnak apja), a családfa a körülötte alapítandó gyümölcsösssel együtt a m.-szigeti lyceum tulajdonába menjen át.

Bustyaháza, 1880. októberhó 22-én.

Piso Cornél S.,
m. kir. erdőgyakornok.

Vidéki levelek.

I.

Brassó, 1880. december 12.

Tekintetes Szerkesztő Ur! Nem lesz fölösleges és alkalmoszerűtlen — azt hiszem — ha időnként az ujonnan szervezett királyi erdőfelügyelőségek körében történekről egymásnak kölcsönösen, — és az erdészeti ügye iránt érdeklődő szakközönségnek rövid közléseket teszünk.

A brassói kerület tudvalevőleg Nagyküküllő-, Kisküküllő-, Háromszék-, Brassó- és Fogarasmegyékre terjed ki. Székhelye: Brassó.

E törvényhatóságoknak s tehát a bennök működő erdőrendészeti hatóságoknak, t. i. a közigazgatási bizottságoknak és a kebelőkből választott 3 tagu erdőügyi albizottságoknak is székhelyei a fenti rendben következők: Segesvár, Dicső-Szent-Márton, Sepsí-Szent-György, Brassó és Fogaras.

Ezek közül a kir. erdőfelügyelőség székhelyével közvetlen vasuti összeköttetésben csakis Segesvár van. Ez 5 órányira van Brassótól.

Dicső-Szent-Mártonba csak 14 óra alatt lehet eljutni, részint vasuton, részint pedig kocsin.

Sepsi-Szent-Györgyre kocsin 3 óra alatt. Fogarasba postán egy egész éjszaka alatt.

A közigazgatási bizottságok s ezekkel együtt az erdőügyi albizottságok is rendes havi üléseiket a következő időkben szokták tartani:

Fogarasban: minden hó 1-ső hétfőjén.

Sepsi-Szent-Györgyön: 1-ső kedden.

Dicső-Szent-Mártonban: minden hó 5-én.

Brassóban: a 2-ik hétfőn.

Segesvártt: 10-én.

Az ülések ideje tehát meglehetősen egybe esik mind az 5 helyen. Ugy hogy legtöbbször teljes lehetetlen mindenikbe eljutni a k. erdőfelügyelőnek avagy helyettesének, különösen, ha csak egy személyből áll a felügyelőségek létszáma kerületenként.

Az ülések idejét pedig más napra áttétetni, mint azt a közigazgatási bizottságra nézve már régen bizonyos nyomós okokból megállapították — igen nehéz, csupán az erdészeti kedvéért, — a melyet t. i. már meg szoktak mindenütt némileg mostoha ügynek tekinteni még mindig. És e körülmény nagyon fogja a kir. erdőfelügyelők tevékenységét zsidbasztani mindenütt és mindvégig.

A választott albizottsági tagok ugyanis, ha vidékiek, nem hajlandók még az erdőtörvényből reájok háromlott és igen szerénynek vélt méltóság kedvéért is külön befáradni a megye székhelyére. Ilyen erdőtímádó sport még vajmi gyéren fejlődhetett ki idáig választott bizottsági tagjaink között.

Ha pedig központon lakó állandó tisztviselők, vagy „városi urak“ e választott tagok: ebben sincs köszönet mindig; mert vagy „kisebb gondjuk is nagyobb“, hogy sem temérdek hivatalos elfoglaltatásuk mellett még specialis erdészeti szakértőknek is kezdjék magokat képezni; vagy pedig, a vidéki helyi viszonyoknak tökéletes ismerésével nem rendelkeznek, a mi pedig a legtöbb erdőrendészeti ügy iránt való érdeklődésnek és az abban való bíráskodáshoz szükséges helyes érzéknek egyik multhatatlan alapfeltétele — nézetünk szerint.

A teljes ülés napján tartott albizottsági tanácskozás ideje pedig csak pillanatokra van szabva, magától érthetőleg, nem az erdészetiügyek előnyére.

Jóakarát és kellő támogatás ugyan nem hiányzanék sehol, de a legtöbb helyt még mindig „jámbor óhajítás“-nak tekintik az erdőtörvénynek különben üdvösnek ismert céljait.

Az albizottság választott tagjai ez időszert a következők, a brassói kerületben:

Nagy-Küküllő megyében: Apáthy Péter, megyei alispán; Egyedi Albert, kir. főmérnök; Melász Henrik, ügyvéd. Laknak mindhárman a megye székhelyén Segesvárt.

Kis-Küküllő megyében: Szilvássy Sándor, föld-birtokos. Lakik: a megye székhelyén D.-Szt.-Mártonban. Thuróczy Pál és id. Kovácsy Sándor, vidéki birtokosok.

Háromszékmegyében: Szotyory Nagy Károly, Ujvárosy József és Zathureczky Gyula. Mindhárman vidékiek és birtokosok.

Brassó megyében: Tompa Sándor, megyei főjegyző, Schlandt Gottlieb, börgyáros és Hubbess János, luth. lelkész. A székhelyen laknak.

Fogarasmegyében: Nagy Sándor, megyei főjegyző, Kóssy Sándor, megyei mérnök és Codru Dragusanulu János árvaszéki elnök. Laknak Fogarasban.

Az albizottságok Nagy-Küküllőben, Három-Széken és Fogarasban már mult évi október hóban megalakultak és azóta tényleg működnek. E három megyében az albizottságoknak saját külön elnökeik vannak. Az előadói teendőket s tehát az albizottságok működéséről szóló havi jelentések szerkesztését és a közigazgatási bizottságokban leendő előterjesztését is e három megyében alulirott királyi alerdőfelügyelő vállalta magára mindaddig, míg szakképzett egyén fog akadni erre az albizottság választott tagjai között. És mintegy ily módon óhajtvá bejutni a törvényes uton és módon a közigazgatási bizottságba, hol különösen kezdetben az eszmék érlelése végett igen is szükség van a szakemberekre, ha csak sikert várunk az erdőtörvény számára.

A brassói albizottság még tétovázik a szervezkedésre és a „modus procedendi“-re nézve. A ministeriumhoz e tárgyban tett felterjesztését várja, mielőtt működne.

Kis-Küküllőben e hóban történt a szervezkedés, körülbelül a három előbbi megyével azonos módon.

Az idáig felmerült és nagyjából elintézett ügyek közül az említést érdemlőbbek a következő természetűek valának:

Ministeri utasítás és szabályrendelet az erdei kihágási bíróságok által használandó érték- és ár-szabályok kidolgozása, továbbá az erdőtisztek és erdőőrök felesketése tárgyában.

Mindkettő a ministeri meghagyás értelmében intéztetett el, utóbbit néhol olyképen alkalmazván a közigazgatási bizottság, miszerint az eskütételi bizonyítványban az illető egyénnek szolgálatban viselendő jelvénye is irassék körül, nehogy az adómentes fegyverviselésre jogosító bizonyítvánnyal visszaélések követhetessenek el.

(Az erdei rovatos naplókról szóló ministeri rendeletről s még másokról is, ha t. i. már jelentek meg ilyenek, sehol semmit se tudnak még eddig ezen kerületben.)*)

Leggyakoribb és legtöbb bajjal és felelősséggel járó erdőrendészeti kérdések azonban idáig minden bizonnyal a községek azon kérései, melyeket azon indokból, hogy az adót s egyéb más halaszthatlan községi tartozásokat egyébként képtelenek kifizetni, azért intéznek a megyei alispánokhoz és választmányokhoz, hogy ezek engedjék meg a községi erdők bizonyos részéről a fát nagyobb mennyiségben levágtatni és eladni.

Az ilyen kérdések aztán az új törvény életbeléptetése óta mind az illető közigazgatási bizottság, mint elsőfoku erdőrendészeti hatóság elébe kerülnek.

Részletes felvételtől, állabbeccslésről és üzemtervről természetesen meg csak szó sincs. De sőt még csak a legegyszerűbb állableírást alig egy pár esetben sikerült kieszkö-

*) Elég szomorú, mert tudhatnának.

A szerk.

zólni. És mégis: itélni kell az ügyben, az abból származó eredmény iránt legalább erkölcsileg elvállalando felelősséggel. Biz ez igen fogas és a legényt kipróbáló kérdés szokott lenni egytől egyig. Segesvár város például nem kevesebb mint 150 ezer darab vasuti tölgy talpfa szállítása iránt kötött szerződést 6—7 ezer holdnyi, különben igen szép, de szakértőileg egyáltalában még soha meg nem becsült erdejéből. Ugy annyira, hogy még csak a folytatott avagy folytatandó üzemmódok iránt se lehetett egészen tisztába jönni, pedig idők óta „gründlich“ kezelteti nem „barbar“ szakközegek által e város parányi erdeit.

Ilyenkor, s ehhez hasonló más esetekben, midőn t. i. az erdők egyszerű megtekintése után is beláthatni, hogy nemcsak a szabályszerű fakészlet van meg, de még bizonyos mennyiségű felhalmozott fölösleg is létezhetik az erdőkben, egyszerűen betiltatni az üzletet nem lehet; korlátozatlanul hagyni pedig a törvényben előirt legszélső határidőig nem észszerű, nem tanácsos, főkép akkor, midőn magok az erdőbirtokosok kéri az ügyet erdőrendészeti szempontból előre megvizsgáltatni. Nem marad egyéb hátra tehát ilyen esetekben nézetünk szerint, mint a lehetőségig megállapítani a kérdéses erdők termőhelyi minőségét; továbbá a folytatott vagy folytatandó üzemmódot és fordát; alapul venni az 1875. évi VII. törv.-czikk 16. §-a alapján (?) a m. k. pénzügyministerium által az egész országra nézve felállított átlagos fatermési táblát, és ezekből együttvéve megállapítani az erdő valószínű évi fahozamát s az annak megfelelő szabályszerű fakészletet, és azt mondani, az így megállapított valószínű évi fatermés kihasználható évenként mindaddig, míg ki nem derülne valamely pontos felvétel és becslés alapján, hogy a kiszámított és feltételezett szabályszerű fakészlet a valóságban nem létezik; ha pedig az erdőbirtokos hite és véleménye szerint nem csak e szabályszerű fakészlet létezik, de még ezen felül felhalmozott készlet is van és ő ezt szeretné mielőbb és mindenképen értékesíteni; mutassa ki pontos felmérés és becslés alapján ezen fölösleges készletnek nemcsak valószínűségét, de számsze-

rinti mennyiségét is. Azaz: „tessék az erdőtörvényben előirt rendszeres erdőgazdasági tervet mielőbb önkényt felállítatni!“ Ez esetben a kir. erdőfelügyelőség a legkisebb nehézséget sem fogja emelni ennek kihasználhatása ellen. Addig azonban határozottan tiltakoznia kell a korlátlan kihasználás ellen.

Némi tájékozásul még az itteni viszonyokra nézve legyen megemlítve, hogy: az erdőbirtokok legnagyobb része községi és egyházi, továbbá a birtokrendezés és arányosítás alkalmával az egyes tulajdonosok közt néha alig egy pár négyszög ölnyi apró részletekig szétdarabolt „volt közbirtokossági“, jelenleg tehát „magán erdőkből“ állanak. Arányosítatlan és rendezetlen erdőbirtok különösen kettő van nagyobb kiterjedésben. Egyik a Brassó és Hétfalu közt idők óta elkeseredett perlekedés tárgyát képező és e közben végtelen pusztulásnak kitett 40—50 ezer holdnyi terjedelmű u. n. hétfalusi erdők. Másik a háromszéki bikkfalvi határban lévő 17—18 ezer holdnyi szintén több község tulajdonát képező erdőség.

(A nagyobbára beérkezett kimutatások adatainak feldolgozásával különben ép most vagyok munkában. Hiszem, hogy a magyar erdészet statistikájához rövid időn módomban lesz néhány lényeges adatot szolgáltatni e kerület erdészeti viszonyairól, különösen, ha még felsőbb helyen intézkedés történnék az iránt is, hogy a katasteri erdőbecslők által szerkesztett táblázatok is annak idejében másolatban kiadatnának a kir. erdőfelügyelőségeknek; melyeknek különben legnagyobb hasznát ott lehetne venni nézetem szerint, hol a szakszerű kezeltetéstől azon a czimen vonakodnak az erdőbirtokosok, hogy nekik nincs erre elegendő költségök. E táblák egyikeből ugyanis mindjárt ki tudnók mutatni, hogy pl. erdőművelés és kezelés czimén hány krajczár lett levonva a tiszta jövedelem, s tehát az adóalap megszábasánál holdanként és évenként? Ez összeget tehát jogosan lehetne e célra kijelölni mindenütt.)

Szakértő erdészek különben a lehető legritkábban voltak alkalmazva erre felé is, mint igen sok más vidéken hazánknak.

A közel multban pl. csak Brassó, Segesvár és Medgyes

tartottak külön erdészeti közegeket tudtunkkal a községek közül. Ezenkívül még volt és van maig is Fogarasmegyének (eltekintve az ottani kincstári erdészettől) egy megyei erdésze. Nagy-Küküllőmegyének szintén, a hol ezenkívül még egyik járásban is van egy u. n. kerületi erdész. A törvény felügyelete alá helyezett erdők szakereje aztán körülbelől csak emyiből állott idáig és áll még jelenleg is.

Hogy hová fog az fejlődni és hogy fog az állani jövőre? ezt még csak úgy sejteni is csak alig lehetséges; igen távoli jövőnek a titka!

Nagy Gyula,
m. kir. alerdőfelügyelő.

II.

Szász-Sebes, 1881. február 18.

Tekintetes Szerkesztő Ur! Engedje meg tek. Szerkesztő ur, hogy én is a vidéki levelezők sorába lépjek.

Az erdészet terén Erdélyben történő mozgalomról, melynek célja az erdőtörvény talán legnagyobb horderővel bíró 21-ik §-ának keresztülvitele, kívánom tudósítani a tekint. Szerkesztő urat. Szolgáljon ez egyszersmind a sokszor hallott szemrehányás megczáfolására, miszerint hazánkban törvények csak a végett hozatnak, hogy ne tartassanak meg.

Az erdőtörvény 21-ik §-a kimondja, hogy ezen törvény 17-ik §-ában felsorolt erdőbirtokosok tartoznak szakképzett erdőtiszteket alkalmazni, illetve tartani, és hogy a közigazgatási bizottság beleegyezésével közös erdőtiszt tartására több erdőbirtokos is egyesülhet. Mint az erdélyi szász gazdasági egyesület közlönyéből kivehető, a Szebenmegye közigazgatási bizottsága részéről megválasztott hármass-bizottság a fent érintett §. foganatosítására mult évben javaslatot dolgozott ki, melynek lényege következőkből áll:

A szebenmegyei két város és 85 község, melynek 146.000 lakosa van, 269.400 holdnyi terjedelmű erdőséggel bír. A szakértő erdészek által kezelt erdők levonása után 225.000 holdra megy azon erdőterület, a mely szakképzett erdőtisztek gondozását nélkülözi.

A javaslat azt indítványozza, hogy ezen 225.000 holdnyi

erdővel bíró községek négy erdőszövetkezetbe egyesíttessenek szolgabírói járások szerint, és hogy minden egyes erdőszövetkezet egy-egy kezelő erdészt, ennek segítségére egy-egy erdősegédet és erdősuhanaszt alkalmazni tartozzék.

Az I. szövetkezet magában foglalja a nagy-szeben- és ujegeházi szolgabírói járásban lévő 46.000 holdnyi terjedelmű és 31 község tulajdonát képező erdőterületet; a II. a Szelistye járás 52.000 holdnyi terjedelmű és 12 község határában fekvő erdőket, beleértve a Rezsinar község erdejét is; a III-ik a disznodi járás 74.000 holdnyi terjedelmű és 14 község erdejét, kivéve Rezsinar község erdejét; a IV-ik egyesület pedig a szász-sebesi és szerdahelyi szolgabírói járásban 53.000 holdra menő és 28 község tulajdonát képező erdőterületet.

A szövetkezetek alakításánál a kezelés egyszerűsítése és könnyítése, valamint az illetékességi perlekedés végett csoportosítottak szolgabírói járások szerint a községek.

Rezsinar erdődús községe ugyan el van választva azon szolgabírói járástól, melyhez tulajdonképen tartozik, de ez azért történt, nehogy túl terhelve legyen a III. szövetkezet erdésze. A mint az elősoroltakból látható, az erdőterület, a melyet egy erdésznek kezelni kell, nagyon is nagy, a mi előreláthatólag a gazdálkodás és sikeres működés hátrányára lesz; a mi pedig az erdőtiszteknek a javaslatban kimért fizetését illeti, az nagyon is szerénynek látszik.

Tekintetbe véve azt, hogy 31 község határában fekvő erdőterület elszórtságánál fogva, fárasztó tevékenységet és gyakori és távol utazást igényel: 600—700 frt fizetés és 300 frt utazási és 60 frt irodai átalány, a mennyi egy-egy erdésznek összes illetmény fejében javaslatba hozatott, nagyon kevés és távolról sem áll arányban az állami erdészeknek sem járandóságaival, sem a kezelésökre bízott területtel. A javaslatban még elő volt irányozva egy erdőmesteri állomás is, egy-egy erdősegéd és erdősuhanaszal, az első 1000 frt fizetés, 400 frt utazási és 200 frt irodai átalánnyal; ez azonban takarékosági tekintetből töröltetett.

Az erdőtisztek és suhanaszok összes illetményei 9500 frtra vannak előirányozva, és fedezendők volnának a földadószabályozás

alkalmával erdőmivelés és erdőtisztek és örök fizetése czimén az erdők tiszta jövedelméből levonásba hozott, tehát az erdőadóból leengedett holdanként 20—40 krt tevő összeg által.

Az erdőkezelési költség, ide nem számítva az erdők őrzésének költségeit, a mi ezen felül külön terhe marad a községnek, — holdanként 4.2 kr. A mi bizonyára kevésnek mondható.

A javaslatban még meg van jegyezve, hogy „természetes“, miszerint a szövetkezeti erdészek tartoznak a kezelésükre bizott erdők üzemterveit is elkészíteni, minnek következtében a községek ezen munkálatok költségeit megtakarítanak.

Kivánatos volna, hogy ezen javaslat a közigazgatási bizottság által minél hamarább elfogadtatnék, és a szövetkezeti erdészek a javaslat utolsó részében rájuk rótt feladat keresztülviteléhez kezdenének.

A. P., erdész.

III.

Nagy-Lucska, 1881. január 21.

Tekintetes Szerkesztőség! A munkácsi, sőt bátran állíthatom Bereghmegye összes közönsége f. hó 20-án oly ünnepélyt ült, melyben halandó ritkán szerencséltek.

Gróf Schönborn-Buchheim Ö Főméltósága fővadászmestere a köztisztületben álló Polivka Lajos 50 éves szolgálati „jubiläumát“ ünnepelte; s ünnepelte méltón érdemeihez.

A „Csillag“ vendéglő nagy termében esteli 5 órakor diszes banquettere megjelent közönség megmutatta, mily általános a tisztelet és szeretet az ünnepelt irányában. Együtt volt itt Bereghmegye megyei, a közös hadseregnek úgy, mint a honvédségnek, Munkács város és az uradalomnak majdnem összes tisztikara.

Nem akarom a beszédek hosszú sorát vagy azok tartalmát terjedelmesen leírni. Bereghmegye főispánja, Horvát nyitotta meg az ünnepelt érdemeit előadó beszédjével, melyben elő lett sorolva, hogy nemcsak saját, az erdészet és vadászat terén szerzett magának érdemeiket, hanem a megye közéletére is kihatott, s hogy ennek következtében Ö Felsége a Ferencz

Józsefrend lovagkeresztjével tüntette ki, mely kereszt egy-szersmind a főispán által azonnal az ünnepelt mellére tüzetett.

Számos távirat érkezett az ünnepély estélyére, többek között a gróf ő főméltóságától, a grófnőtől, herczeg Trautmansdorf, gróf Hoyos s más főuraktól.

Az ajándékok száma is sokra ment, azok között leginkább kitűnt Bereghmegye tisztviselőitől és vadászat kedvelő uraitól egy nagyszerű vadászkürt ezüst álványon, a gróf ő főméltóságától és a közös hadsereg tisztikarától egy-egy serleg ezüstdből, az uradalom tisztviselőitől igen diszes album a tisztek cabinet fényképeivel, és számos egyéb tisztelőitől különböző igen fényes ajándékok.

A nagyszámu társaság éjjél utánig legjobban és legkedélyesebben mulatott. Mély tiszteletem kifejezése mellett maradtam alázatos szolgálja:

Scholtz Miksa.

IV.

Erdőd (Szatmármegye), 1881. január 22.

Tenkintetes Szerkesztő Ur! El nem mulaszthatom, hogy ne közöljem azon visszaéléseket és kellemetlenségeket, melyeket egyes hatósági személyek az erdőtörvény végrehajtása elé gördítenek.

Ugyanis az erdőtörvény 39. §-ának 3-dik kikezdésében az mondatik, hogy a magán erdőbirtokosoknak is jogukban áll erdőtisztjeiket s erdőőreiket hatóságilag feleskettetni. Ennek alapján nagyméltóságu gróf Károlyi Alajos 40.000 kat. hold terjedelmű Erdőd-Vállaj uradalmi erdőtiszti s erdőőri személyzete nevében a folyamodványokat a törvény utasítása szerint felszerelve, az illetékes hatóságokhoz beküldöttük. A törvény fentebb említett §-ának első kikezdése értelmében az erdőőrök felesketeése végett azon kerület szolgabirájához kell folyamodni, kinek járásához azon község tartozik, melynek határában az erdőőr hivatását gyakorolja. Mégis akadnak szolgabirájak, kik a folyamodványokat visszautasítják, mert szerintök ezen folyamodványok is a közigazgatási bizottsághoz nyújtandók be, a honnan azután nekik meg fogják rendelni a felesketeést s míg e rendeletet meg nem kapják, ebbeli tisztjüket vonakodnak

teljesíteni; míg ellenben más szolgabírák, a határnapot az erdőőrök eskületételére kitűzván, jogos kérelmünknek helyt adtak. *)

A felesketett erdőtisztek s erdőőrök fegyvere erdőtörvényünk 40. §. értelmében vadászatjegy-adómentes. Következett az 1881. évre szóló adóbevallás. Mi élve jogunkkal, fegyvereinket nem vallottuk be megadóztatás végett. E miatt a közjegyző hivatalosan felszólít bennünket büntetés terhe alatt lőfegyvereink bevallására, mivel, ugymond, a fegyver vadászatjegyadó-mentes, ezt elősmeri, de hogy adómentes is, az nem áll a törvényben.

Hiába való volt minden vitatkozás, fölvilágosítás, hogy hát, hogy lehessen a fegyver adóval megróva akkor, midőn az vadászatjegymentes; hisz ez utóbbi okvetlen föltételezi az elsőt; mert előbb kell lenni fegyvernek, s aztán jó a vadászat.

Annyira mentünk, hogy ő utasításért az adófelügyelőhöz fordult, s ime onnét azon válasz jött vissza, hogy a fegyver csak vadászatjegy s nem egyszersmind adómentes. Az erdészeti lapok 1880. évi XI. füzetében közölt „Erdészeti rendeletek“ tárában is „utasítás, az erdőtisztek és erdőőrök hatósági felesketése tárgyában“ szóló rendeletben nyugjelekkel, megszaggatva világosan van kifejezve a törvény erre vonatkozó rendelete, midőn az mondatik: „vadászat-jegy-adómentes“, az adómentesség tehát a fegyverre is értendő; de mégis szerény nézetem szerint világosabb tájékozás végett jó lett volna a vadászatjegy-adómentes két szó közzé egy „és“ szócskát beszúrni.

A dolog most függőben áll és mi kíváncsiak vagyunk, vajjon nem leszünk-e kényszerítve a törvény világos rendelkezése daczára megfizetni a fegyveradót.

Azon ígéretem mellett, hogy a jövőben vidékünk erdészeti viszonyairól időnkint, ha azt becses lapjába fölvenni méltóztatik **), küldök tudósítást, maradtam mély tiszteletem nyilvánítása mellett alázatos szolgálja

Prohászka Lajos,
okleveles erdész.

*) A törvény világos rendelkezése szerint utóbbiak jártak el helyesen.

**) Szívesen vesszük és sok érdekest várunk az ottani dongaüzlet, a tölgyesek virágzása, makktermés és vadászati viszonyokról. Szerk.